

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

253. An Princeps laicus possit imponere gabellas super bona
Ecclesiasticorum propter reparationem pontium, murorum, viarum, &c? Et
an Clerici teneantur ad contributionem, vt oppidum, quod Rex vendere ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

omnino consulendus est. Ita Suarez, & Castrus Paulus *vbi supra*. Et ad omnia supradicta stabilenda non desinam hic apponere verba Concilij Lateranensis sub Leone X. anno 1521. *sess. 9. sub finem, §. & cum à iure tam divino, &c.* vbi sic habetur. In nouamus omnes Apostolicas sanctiones in favorem libertatis Ecclesiasticæ contra eius violatores quomodolibet editas, & cum in Lateranensi pariter ac Concilij generalibus sub excommunicationis pœna prohibuit fuerit, ne Reges, Principes, Duces, Comites, Barones, Respublicæ, alique Potentatus quicumque Regnis, Provinciis, ac terris quouomodo præfidentes, collectas, decimas, & alia huiusmodi onera Clericis, Prælatibus, & aliis quibuscumque personis Ecclesiasticis imponant, exigantque, néve à sponte etiam dantibus, & consentientibus recipiant, atque in præmissis auxilium fauorem, vel consilium palam, vel occultè præstantes in excommunicationis lætæ sententiæ pœnam eo ipso incidant. Et ipsæ quoque Respublicæ, ac communitates & vniuersitates circa hoc quomodolibet delinquentes Ecclesiastico eo ipso subiciantur interdicto. Prælati etiam præmissis absque expressâ Romani Pontificis licentia vltro consentientes, excommunicationis & depositionis pœnam ipso facto incurrant, statuimus & ordinamus vt de cætero talia præsumentes, & si (vt præfertur) qualificati fuerint; vltra supradictas pœnas, quas contraveniendo ipso facto incurere volumus, in nouamus quod ad omnes actus legitimos inhábiles, & intestabiles habeantur. Hæc in dicto Concilio Lateranensi, quæ vti nam aliqui considerarent, & vt par est timerent. Sed circa materiam præsentis resolutionis, vide infra in Magistrali decisione Rotæ coram Peña in vna Brundisina Gabella, die 13. Februarij 1604.

Decisio hæc est infra in fine huius tom. 9. pag. 497.

RESOL. CCLI.

An Ecclesiastici teneantur soluere gabellas impostas pro primo introitu Regis in Ciuitatem: Ex part. 3. tract. 1. Ref. 11.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet nouissimè Paponius *lib. 5. tit. 11. ar. 15.* vbi sic asserit. Iudicatum fuit in Curia Parisiensi mense Aprilis 1595. aduersus Clerum Trecentum, qui depulsi sunt ab oppositione facta aduersus adscriptionem collationis impensatum factarum ab incolis prædictæ ciuitatis Trecentis, cum Rex Henricus IV. eam primum solemniter ingrederetur anno 1595. decretumque fuit Ecclesiasticos cogendos captis pignoribus, seu bonis temporalibus ipsorum. Ita ille, & Remigius de Gom. *tract. de charitativo subsidio 9. 59. num. 13.*

2. Sed contrariam sententiam omnino amplectendam esse puto, cum communi consensu Theologorum, & ita docet in terminis Azorius *part. 3. lib. 5. cap. 19. g. 11.* & ex Iuriconsultis noster D. Carolus de Grassis *de effect. cler. eff. 3. num. 264.* Aluarez *in specula Pont. cap. 35.* Aloysius de Leo *in l. placet n. 1. C. de sac. Eccles. qui omnes asserunt text. dictæ leg. placet, esse correctum per Authen. item nulla communitas, eod. tit. & ratio est, quia licet supradicta gabella sit imposta propter publicam necessitatem, tamen dicta necessitas publica solis laicis est communis, & tantum indirectè, ac remotè, ad clericos quoque pertinet, in quo casu ipsi non tenentur ad contributiones, vt satis probatum est *suprà in 1r. de immunitate Ecclesiastica part. 1. in * resol. 40.* & docet inter multos Lessius *lib. 2. cap. 33. dub. 3. n. 24. & 25.**

* Quæ hic est supra Ref. 246. & in aliis eius primæ not.

RESOL. CCLII.

Virum Clerici teneantur ad gabellam, qua imposta est pro manutenendo exercitu in partibus inimicorum, vt tutius confinia Regni conseruentur: Ex part. 1. tract. 2. Ref. 79. aliàs 78.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Henriquez *lib. 10. cap. 15. dub. 5. in glossa lit. Q.* vbi sic asserit. [Anno 1590. consulti Salmanticenses Iurisperiti, Moya, Solis Didacus, Henriquez, Sahagum, Bernal, & ex Theologis Magister Gueuara, Bañez, & plerique alij, admittunt, iuste compelli Clerum per Episcopum, contribuere pro ingenti pecunia, quam Regna, & Senatores vrbis promiserant Regi pro adiuuandis Catholicis contra Hæreticos Gallos, & vt tutius conseruentur confinia Hispaniæ.] Ita Henriquez,

2. Sed contrariam sententiam docet Carolus de Grassis *de effect. cler. eff. 3. num. 243.* vbi putat, quod tunc Clerici tenentur contribuere, quando vtilitas, siue necessitas principaliter, & immediatè, & non mediatè, & in remotis tangit illos, vt ait ipse, quando Princeps vellet imponere gabellam, seu collectam pro manutenendo exercitu, & faciendo bellum in partibus inimicis, ne inimicus accederet ad suas ciuitates; licet ex isto actu ciuitas, cui imponitur gabella, consequatur vtilitatem, scilicet, quod propter tale bellum hostes non possint molestare ciuitatem. Ita ille. Et hæc opinio contra Henriquez est omnino tenenda, vt nos *suprà* etiam firmauimus.

RESOL. CCLIII.

An Princeps laicus possit imponere gabellas super bona Ecclesiasticorum propter reparationem pontium, murorum, & arum: &c.

Et an Clerici teneantur ad contributionem, vt oppidum, quod Rex vendere parat, se redimat: Ex part. 1. tr. 2. Ref. 39. aliàs 38.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondent aliqui Iuriconsulti *Sup. hoc tom. 7. tit. 11. Ref. 31. & sup. in Ref. 214. §. 11. post medium.* ex autoritate leg. *Ad instructiones inuenerum, pontiumque, etiam diuinas domus, & venerabiles Ecclesias, libenter adscribimus.* Et præter Iuristas, quos adducit Borellus *de præf. Reg. Cathol. cap. 62. num. 48.* Salgado *de protectione regia, part. 3. cap. 5. num. 9.* & nos adduximus in *tract. de Parlamenti*, docet hanc sententiam ex Theologis Vialdus *in Candelabro aureo super Bullam Cœn. casu 18. num. 3.* Henriquez *in summa, lib. 10. cap. 15. num. 5.* vbi in *Gloss. lit. L.* asserit, ius ciuile in hoc non esse correctum, sed declarare ius canonicum, & mentem Pontificis.

2. Sed hæc opinio exploditur communiter à Theologis, quos citauimus dicto tract. quibus nunc addo Homobonum *de exam. Eccl. p. 2. tract. 11. cap. 6. quæst. 9. suppos. 2.* Layman *in Theol. mor. lib. 4. tract. 9. c. 6. nu. 6.* Ioann. de la Cruz *in director. conscient. part. 1. præcept. 7. 9. 7. art. 3. dub. 1. conclus. 1.* Augustinum Barbofam *in suis consiliis post Flores direct. Inquis. cons. 2. Salonium tom. 2. in 2. 2. quæst. 78. art. 5. contr. 5.* Soufam *in Bull. Cœn. cap. 19. disp. 92. num. 6.* Bellellum *in disquis. cleric. part. 1. tit. 5. §. 2. num. 12.* Portel. *in addit. ad dubia regularia, verb. tributum, num. 5. & 8.* Alterium *de cens. tom. 1. disp. 19. lib. 6. cap. 6. dub. 8.*

3. Ad Argumentum verò desumptum ex leg. *Ad instructiones.* respondeo cum Lessio *lib. 2. cap. 33. dub. 3.*

Sup. hoc tom. 7. tit. 11. Ref. 316. per tot. sed lege etiã alias Ref. eius prima not.

Sup. hoc tom. 7. tit. 11. Ref. 31. & sup. in Ref. 214. §. 11. post medium. & in Ref. 214. & infra in Ref. 316. & lege etiam doctrinam Ref. naudet. & in Ref. 214. & in pino.

De Immunit. Eccles. Resol. CCLIV. &c. 227

dub. 3. num. 25. cum sit contra immunitatem Ecclesiarum, vim non habere, & fuisse correctam à iure canonico, vt notat Glossa in cap. generaliter. vers. Narrum. & vers. Collationibus. 6. q. 1. Et contrarium etiam postea docuisse ipsos Imperatores in iure nouo ciuili, ex audent. item nulla communitas. C. de Episc. & Cler. tenet Azorius part. 3. lib. 5. cap. 19. quæst. 10. & Portel. in addit. ad dubia regularia. verb. Tributum. n. 11. qui citat textum in leg. placet. de sacros. Eccles. & leg. 2. C. de Episc. & Cler.

4. Sed, quidquid sit de hoc, in ordine ad ius ciuile, certum est ex iure canonico, Clericos non teneri ad dictas contributiones vt apparet in cap. non minus. & in cap. aduersus. de immunit. Eccles. & ex canone Bullæ Cæne. Ex his omnibus apparet, cautè legendum esse Henriquez, vbi supra, qui etiam in pen. Glossa, lit. L, asserit per sententiam Senatus Regij declaratum esse, teneri Clerum ad distributionem, vt oppidum, quod Rex vendere parabat, se redimat: quod etiam postea docuit Bobadilla in polit. tom. 1. lib. 2. cap. 18. num. 286.

5. Sed hæc sententia mihi displicet: nam id bonum non æquè principaliter, primariò, directè concernit Clericos, sed laicos: & idèd Clerici non tenentur ad contributionem supradictam: quia, vt obseruat contra sententiam Henriquez, & aliquorum Iuriconsultorum, omnes Theologi, & ex ipsa Societate Lessius, Molina, & alij à me citati in tract. de Parlam. quando bonum commune, & publicum non tangit principaliter Clericos sed secundariò, vt est in casu supradicto. Et in reparatione viarum, turrium, murorum, &c. Clerici non tenentur contribuere, licet contrarium docuerit Henriquez, & idèd non sequendus, vt supra probatum est.

RESOL. CCLIV.

An Clerici teneantur, & possint per iudices seculares cogi ad reparandam viam ante domos suas? Et quid, si graculi, aut vermes, vel locustæ, seu bruchi nascantur in vineis, & messibus alicuius Clerici, vel pro reparatione aggerum, ne flumen vicinios agros Clericorum, & laicorum inundet? Ex part. 1. tract. 2. Ref. 76. alias 75.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Petrus de Cenedo in collect. iuris can. p. 1. collect. 37. num. 4. Humada in l. 54. tit. 6. p. 1. gloss. 2. n. 18. Itraquel. de retractat. lignag. §. 32. gl. vnicæ, num. 80. Ludouicus Mexia in pract. taxa panis. concl. 5. num. 70. vbi ait, Clericos, Ecclesiasticosque personas cogi posse per seculares potestatem reparare viam ante domum, & itineris pertinentia sua mandare facere suis expensis; quod est notandum in praxi, circa ordinationes Hispalenses, [Paraque no. echen agna suzia por la calles, ni otras immundicias.] Et ad mandata Prefecti vrbis Hispalensis pro mundandis per vicinos viarum suis pertinentiis, vt ab his munditiis Clerici etiam non excusentur, nec à pœnis, & multa effundentium amurcam per vias publicas, quod iam vidi praticari. Ita ille, & alij Iuriconsulti.

2. Sed hæc omnia sunt contra immunitatem Ecclesiasticam, vt in casu simili aduersus Henriquez lib. 10. cap. 15. d. 7. in Glossa, lit. C, rectè notauit Vivaldus in candelabro super Bull. Cæn. cas. 18. num. 9. Et ita asserit Ludouicus Molina de instit. tom. 3. tract. 2. disp. 261. num. 6. Si vicini omnes contribuant ad sternendam lapidibus viam, quæ est ante ianuas ipsorum; tunc etiam Ecclesiastici, qui ibi habent domum, te-

nentur similiter contribuere. Sed in tali euentu non possunt seculares per se ipsos compellere Ecclesiasticos, vt contribuant, si Ecclesiastici renuant; sed id efficere debent per Episcopum, aut per alium legitimum Iudicem Ecclesiasticum. Idem etiam docet Layman de Theol. moral. lib. 4. tract. 9. cap. 6. num. 7. Falsum est etiam, quod tenentur ad pœnam effundentium amurcam, & similia per vias publicas: nam Clerici non subduntur pœnis impositis à seculari potestate, ex defectu iurisdictionis. Et horum omnium ratio iam supra sapius explanata est.

3. Nec etiam mihi placet doctrina illa, quam adducit dictus Mexia loco cit. num. 44, nempe, quod si graculi, aut vermes, vel locustæ, seu bruchi nascuntur in vineis, & messibus alicuius Clerici, per statutum cogi potest cum aliis, in quorum vineis, & messibus reperiuntur huiusmodi animalia, vt suis expensis eas capiat, & occidat: quo in casu, quantumcumque privilegiati, ne & alij inficiantur, possunt cogi etiam de facto, vt suis expensis id faciant; & ita se vidisse praticari testatur: non, inquam, hæc doctrina mihi placet, & illam reprobat Molina, vbi supra: nam in tali casu Ecclesiastici, licet teneantur, debent tamen ad id compelli per Iudicem Ecclesiasticum, & non per seculares. Et exempla quæ adducit Mexia ad confirmandam sententiam, non faciunt ad rem: quia in illis casibus adeest necessitas, nec aliter fieri potest, neque tempus concedit adire Ecclesiasticum superiorem. Ergo, &c. Et ita etiã docet in similibus casibus Ioan. Salas de legib. disp. 13. sect. 9. & sect. 11. num. 114. vbi sic ait: [Quando contributio faciendâ est æquè primariò in utilitatem Clericorum, ac laicorum, v.g. pro reparatione aggerum, ne flumen vicinos agros Clericorum, & laicorum inundet, non potest tamen tunc per se potestas laica Clericos recusantes compellere; sed per Ecclesiasticam. Quod si id commodè fieri non posset, putant quidam, non esse omnino improbandam tealem executionem: quia in tali casu præsumi potest rati habitio, seu tacita licentia Summi pontificis. Sed tutius censet Lessius, & ego omninò necessarium, vt hæc expressè ad tales casus per Principes petatu r.] Hæc Salas.

Sup. hoc supra lege ex Ref. 248. §. penult. in fine, & alium §. 8. ver. eius annot.

RESOL. CCLV.

An Principes possint imponere gabellas super bona patrimonialia Clericorum? Ex p. 1. tr. 2. Ref. 40. alias 39.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docet ex Iuriconsultis neotericis Bobadilla in polit. tom. 1. lib. 2. cap. 18. num. 160. qui in Glossa, litera F, citat pro hac sententia quamplurimos Iuristas, & cum limitatione, vt hoc non intelligatur, quoad bona patrimonialia, ad quorum titulum ordinati sunt.

2. Sed communi calculo Theologorum, hæc doctrina, tanquam sacris Canonibus contraria, meritò explosa est: & illam reprobant Homobonus de exam. Eccles. part. 2. tract. 11. cap. 6. quæst. 9. Riccius part. 2. decis. 299. num. 3. Syluester verb. immunitas, 1. n. 6. Duatdus in Bulla Cæn. lib. 2. can. 18. q. 5. n. 4. Layman in Theo. mor. lib. 4. tr. 9. c. 6. n. 9. Lessius lib. 2. c. 33. dub. 2. n. 19. Azorius p. 3. lib. 5. c. 19. q. 7. Reginaldus tom. 1. lib. 9. c. 2. §. n. 379. Filliucius tom. 1. tr. 16. c. 11. n. 297. Molina tom. 3. tr. 2. disp. 671. n. 2. Molfæus in summa, tom. 2. tr. 12. c. 22. n. 166. Altercius de cens. tom. 2. disp. 19. lib. 5. c. 6. dub. 2. Suatez contra Regem Angliæ, lib. 4. c. 24. & 25. Coriolanus in Bul. Cæn. ex. tom. 18. Prosper de Augustino in addit. ab sum. Quæst. 4. verb. vestigal. Megala in p. 2. lib. 2. c. 17. q. 6. n. 14. Salonijs tom. 2. in 2. 2. q. 7. d. art. §. contr.

Sup. hoc supra Ref. 56 §. Sed hæc inter principium, & medium: & in Ref. 70. & signantet infra in Ref. seq. §. Restat, & in Ref. 14. post seq. & in tom. 7. tr. 6. Ref. 37. §. 1. in fine, & §. ult. post medium, & in tom. 6. tra. 9. Refol. 66. §. Denique, per tot.